

Πρόσφατα ήρθαν στη δημοσιότητα τα σχέδια της Εκκλησίας της Ελλάδος για το μέλλον του κτιρίου του πρώην Υπ. Παιδείας στην οδό Μητροπόλεως (που είναι ιδιοκτησία της). Μετά από δέκα διαγωνισμούς αξιοποίησης, το κτίριο περνάει στη διαχείριση του ξενοδοχειακού ομίλου του Γεράσιμου Φωκά και μετατρέπεται σε ξενοδοχείο. Οι διάφοροι «σωτήρες» του κέντρου της Αθήνας υποδέχτηκαν με ενθουσιασμό την είδηση. Στον ημερήσιο τύπο είδαμε άρθρα με τίτλους όπως «Η Εκκλησία δίνει ζωή σε κτίριο-φάντασμα του Κέντρου» που έρχονταν να σφραγίσουν το πνεύμα της «μεγάλης επένδυσης».

Πρόταση μετατροπής του κτιρίου του πρώην Υπουργείου Παιδείας στη Μητροπόλεως σε “νεοκλασικό”(!)

Οι τελευταίες αυτές εξελίξεις φέρνουν ακόμη μια φορά στο προσκήνιο το ζήτημα του κέντρου της Αθήνας, ενώ οι Αρχιτεκτονικές «λύσεις» για το νέο ξενοδοχείο αναδεικνύουν πόσο δευτερεύουσα είναι κάθε έννοια προστασίας και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς για Κυβέρνηση και Δήμο.

Το «κτίριο φάντασμα» της οδού Μητροπόλεως, όπως αρέσκονται να το αναφέρουν τα μίντια, δεν έγινε «φάντασμα» από μόνο του. Μόλις το 2007, η τότε κυβέρνηση Καραμανλή αποφασίζει να δρομολογήσει την μετεγκατάσταση της Κεντρικής Διεύθυνσης του Υπ. Παιδείας, μετά από σχεδόν πέντε δεκαετίες, στο Μαρούσι.

Οι λόγοι της μετακίνησης ήταν κυρίαρχα πολιτικοί. Το υπουργείο γινόταν ολοένα και πιο συχνά πόλος των εκδηλώσεων της λαϊκής αντίθεσης στις ασκούμενες αντιδραστικές πολιτικές στην παιδεία. Το ίδιο το κτίριο είχε γίνει πάμπολλες φορές μάρτυρας της αστυνομικής βίας ενάντια σε μαθητές, φοιτητές, καθηγητές και δασκάλους. Η μετεγκατάσταση της λειτουργίας του ήταν μέρος της προσπάθειας της κυβέρνησης να εκδιώξει από το κέντρο της πρωτεύουσας της χώρας επικίνδυνες για αυτήν εκδηλώσεις δημόσιας μαζικής πολιτικής έκφρασης, μεγαλώνοντας και κυριολεκτικά κατ’ αυτόν τον τρόπο την απόσταση μεταξύ της λαϊκής πλειοψηφίας και της εξουσίας που αποφασίζει για αυτήν.

Έτσι μια πολύ βασική υπηρεσία του Δημοσίου εγκαταλείπει το κέντρο της Αθήνας. Μαζί της βέβαια φεύγουν και οι δεκάδες εργαζόμενοι και όλοι όσοι εξυπηρετούνταν καθημερινά από την συγκεκριμένη λειτουργία. Ήταν μια ξεκάθαρη κυβερνητική επιλογή που ενίσχυσε σημαντικά την υποβάθμιση μιας από τις πιο κεντρικές περιοχές της πόλης. Όταν τις δουλείες από το κέντρο δεν τις διώχνουν τελικά οι πορείες αλλά οι κυβερνητικές πολιτικές φαίνεται πόσο κάλπικες είναι οι εκκλήσεις για να σώσουμε το κέντρο της Αθήνας. Στην πραγματικότητα η εκστρατεία «ανακατάληψης» του κέντρου που είχε κηρύξει ο ίδιος ο Σαμαράς πριν από τις εκλογές του 2012, αποτελεί μια στρατηγική ενίσχυσης της επέλασης επιχειρηματικών συμφερόντων ακόμη και όταν αυτά έρχονται σε αντίθεση με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο προστασίας του κέντρου. Συγκεκριμένα όπως διαβάζουμε στην Καθημερινή:

«Προκειμένου να επιτραπεί η αλλαγή χρήσης (καθώς το κτίριο βρίσκεται στο όριο της Πλάκας, σε περιοχή

που προστατεύεται από ειδικό διάταγμα), το ΥΠΕΚΑ συμπεριέλαβε «φωτογραφική» ρύθμιση στον ν. 4280/14. Πριν από λίγες ημέρες, το Κεντρικό Συμβούλιο Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΚΕΣΥΠΟΘΑ) ενέκρινε την αλλαγή χρήσης του κτιρίου και πλέον ανοίγει ο δρόμος για να ξεκινήσει η διαδικασία αδειοδότησης.» (25/9/2014)

Πέρα όμως από τις «φωτογραφικές» ρυθμίσεις έτσι ώστε να γίνει με κάθε τρόπο η επένδυση και τα «σχέδια αναβάθμισης» έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το πρώην κτίριο του Υπ. Παιδείας είναι έργο του Πάτροκλου Καραντινού, μιας από τις σημαντικότερες μορφές του μοντερνισμού στην Ελλάδα. Το συγκεκριμένο έργο σίγουρα δεν αποτελεί μια από τις λαμπρότερες στιγμές του αρχιτέκτονα, ενώ έντονη ήταν η κριτική την περίοδο υλοποίησης του, σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ο αρχιτέκτονας χειρίστηκε το εκκλησάκι της Αγ. Δύναμης που βρίσκεται στα όρια του οικοπέδου*. Δεν παύει να είναι βέβαια ένα σημαντικό δείγμα της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής δημόσιων κτιρίων στην Αθήνα.

Το πρώην κτίριο του Υπουργείου Παιδείας έτσι όπως είναι σήμερα.

Φαίνεται όμως ότι η μοντερνιστική αισθητική δεν συνάδει με τα σχέδια τουριστικής εκμετάλλευσης του κτιρίου από τους νέους διαχειριστές του. Με σεβασμό λοιπόν στην ιστορία του και τον ίδιο του τον δημιουργό, το κτίριο θα μετατραπεί σε νεοκλασικό! Όπως περιγράφει ο πατέρας Αντώνιος Αβραμιώτης, Επίσκοπος Σαλώνων και γενικός διευθυντής της Εκκλησιαστικής Κεντρικής Υπηρεσίας Οικονομικών «με την προσθήκη νεοκλασικών στοιχείων» θα «βελτιωθεί αισθητικά η μορφή του, ώστε να ταιριάζει καλύτερα με την περιοχή».

Ουσιαστικά μιλάμε για μια στιγμή κατά την οποία το ακροδεξιό συνονθύλευμα που σήμερα κυβερνάει την χώρα αναλαμβάνει και καθαυτό το ρόλο του αρχιτέκτονα. Παρουσιάζεται έτσι στην ακραία της συνέπεια η λογική απόληξη της υπερσυντηρητικής αντίληψης και ιδεολογίας στο πεδίο της αισθητικής και της εικόνας του δημόσιου χώρου, με τα αποτελέσματά της να θυμίζουν έντονα αντίστοιχα των χειρότερων πολιτικών περιόδων ιστορικά, όπως η προγονοπληξία και το κιτς της χούντας αλλά και ο ψεύτικος κλασικισμός (σε συνδυασμό με απέχθεια για την αισθητική του μοντερνισμού) φασιστικών καθεστώτων.

Βίλα Αμαλίας: η αρχιτεκτονική ανακαίνιση ως μέθοδος πάταξης της “ανομίας”. Μια ευγενική προσφορά του Δήμου Αθηναίων και της παράταξης που κατέβηκε στις δημοτικές εκλογές με το όνομα “Δικαίωμα στην Πόλη”.

Αλλά αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο οι κυρίαρχες ελίτ, η Κυβέρνηση και ο Δήμος χειρίζονται το κέντρο της Αθήνας και την Αρχιτεκτονική του ιδιαίτερα. Η πολεοδομική του ανασυγκρότηση έχει αφηθεί στα εκάστοτε επιχειρηματικά συμφέροντα, ενώ από ότι φαίνεται αρχιτεκτονική κάνουν (και) οι παπάδες. Αυτή είναι μια εικόνα από το μέλλον όπου το κτίριο ενός σημαντικού Έλληνα δημιουργού βιάζεται στο όνομα μια στρατηγικής γενικευμένης φολκλορικής τουριστικοποίησης του κέντρου, την ίδια στιγμή που ο Δήμαρχος Αθηναίων «ανακαινίζει» κλασικιστικά κτίρια (βίλα Αμαλίας) για να αποδείξει ότι είναι ο «τιμωρός της ανομίας» και ο «κυνηγός των Καταλήψεων».

Όλα αυτά στα πλαίσια μιας γενικότερης κοινωνικής και οικονομικής υποβάθμισης του κέντρου της Αθήνας, υπό το βάρος των μνημονίων και της Κυβερνητικής πολιτικής.

* Για το έργο του Καραντινού και το συγκεκριμένο κτίριο, διαβάστε: Γιακουμακάτος, Α (1997). Πάτροκλος Καραντινός (1903-1976). Διδακτορική Διατριβή, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

Πηγή: Αριστερή Κίνηση Εργαζόμενων Αρχιτεκτόνων